

System prawa Unii Europejskiej

System prawa Unii Europejskiej

- System prawa UE obejmuje:
całość dorobku prawnego Unii Europejskiej,
łącznie z np. orzeczeniami TSUE, nosi nazwę
acquis communautaire.

Źródła prawa UE

Prawo UE dzielimy na:

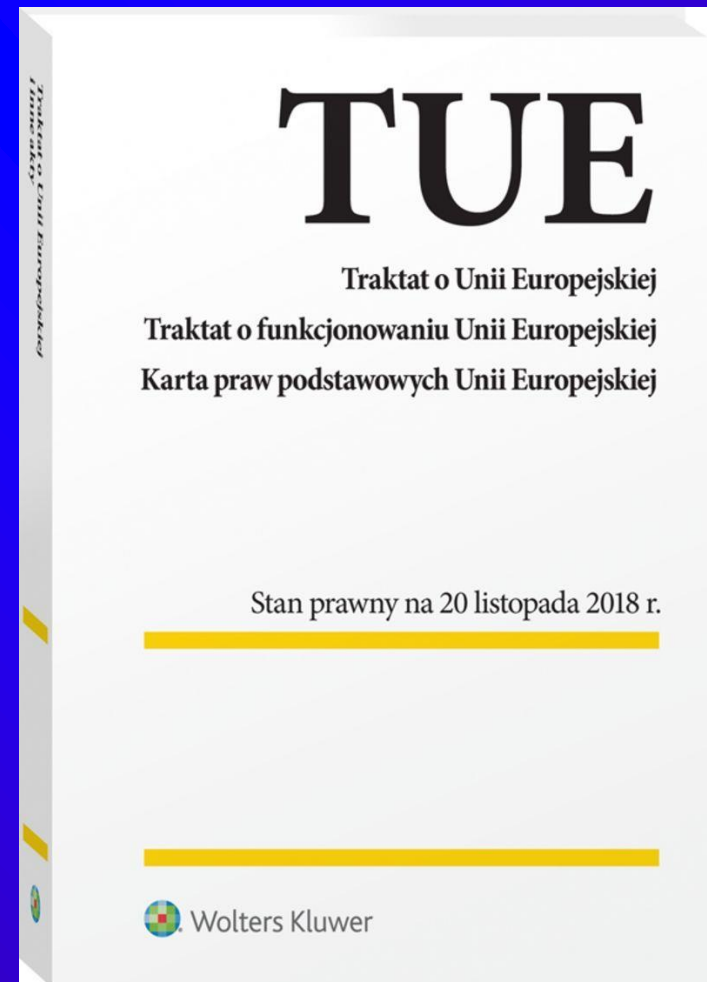
- 1. prawo pierwotne - stanowione przez państwa członkowskie
  - 2. prawo wtórne - stanowione przez organy UE
  - 3. inne źródła prawa
- W razie konfliktu, pierwszeństwo przysługuje zawsze prawu pierwotnemu.

I. Prawo pierwotne

- **traktaty założycielskie Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej**
  - Traktat paryski z 1951 r. (obowiązywał w latach 1952 - 2002)
  - Traktaty rzymskie z 1957 r.
    - *Traktat ustanawiający EWG*
    - *Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej*
  - Traktat z Maastricht z 1992 r.
  - Traktat z Lizbony (2009r.)
- **umowy zawarte między państwami członkowskimi zmieniające i uzupełniające traktaty założycielskie (m.in.):**
- **Traktat fuzyjny z 1965 r.**
  - Luksemburski traktat budżetowy z 1970 r.
  - Jednolity Akt Europejski z 1986 r.
  - Traktat amsterdamski z 1997 r.
  - Traktat nicejski z 2001 r. (wszedł w życie w 2003 r.)

traktaty akcesyjne:

- Traktat o przystąpieniu Danii, Irlandii i Wielkiej Brytanii z 1971 r. (1972 r.)
- Traktat o przystąpieniu Grecji z 1979 r.
- Traktat o przystąpieniu Hiszpanii i Portugalii z 1985 r.
- Traktat o przystąpieniu Austrii, Finlandii i Szwecji z 1994 r.
- Traktat o przystąpieniu Polski i innych państw z 2003r.
- Traktat o przystąpieniu Bułgarii i Rumunii z 2005 r. oraz Chorwacji

II. Pochodne prawo (prawo wtórne)

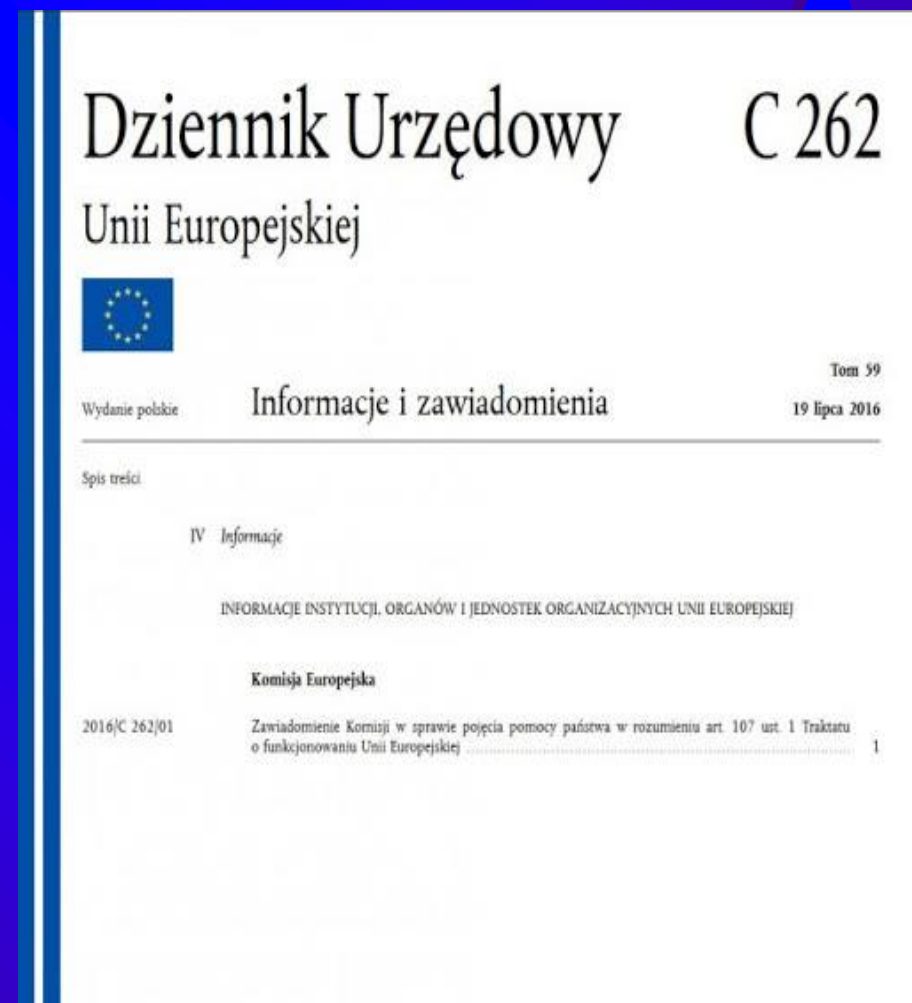
- Prawo wtórne jest tworzone przez organy UE na podstawie prawa pierwotnego. Składa się ono z aktów prawnych, z których każdy należy do jednej z pięciu kategorii:
- **rozporządzenia** - mają zasięg ogólny i nie mają sprecyzowanego adresata; obowiązują bezpośrednio w całej Unii
- **dyrektywy** - są wiążące co do rezultatu - zobowiązują wszystkie państwa członkowskie do wydania odpowiednich aktów prawnych;
- decyzje - mają charakter indywidualny, w całości są wiążące dla adresata;
- opinie - nie mają mocy wiążącej, zawierają określone oceny, często stosowane w postępowaniu między organami WE;
- zalecenia - nie mają mocy wiążącej, sugerują podjęcie określonych działań

III. Inne źródła prawa

- **umowy międzynarodowe** zawarte przez UE z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi np.: traktaty stowarzyszeniowe, układ o EOG
- **ogólne zasady prawne** np.: zasady: pewności prawa i ochrony zaufania; zgodności działania organów UE z traktatami czy też zasadę demokracji i jawności
- ogólne zasady prawa międzynarodowego;
- prawa i wolności fundamentalne - obecnie zapisane są w Karcie Praw Podstawowych

Publikacja aktów prawnych

- Większość aktów normatywnych prawa UE jest publikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
- Jest on wydawany we wszystkich językach oficjalnych UE; każda z wersji językowych jest jednakowo autentyczna.

Pochodne prawo UE – najważniejsze akty prawne

- **Rozporządzenia**

- - ma zasięg ogólny, wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.
- - mają najszerszy zasięg,
- - adresaci: wszystkie państwa UE oraz ich obywatele.
- - mają bezpośrednią moc obowiązującą (niepotrzebna jest ich inkorporacja) i najbardziej ingerują w porządki prawne państw członkowskich.
- Są stosowane w celu ujednoczenia regulacji prawnych na całym terytorium Unii, a dziedziny unormowane przez nie stają się wyłączną domeną UE, co oznacza, iż państwo traci kompetencję do samodzielnej regulacji tych zagadnień.

Pochodne prawo UE – akty prawne

Dyrektywy

- - wiąże każde Państwo, w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawia jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków
- - nie obowiązują bezpośrednio w wewnętrznych porządkach prawnych – wymagają inkorporacji poprzez np. uchwalenie ustaw,
- wyznaczają jedynie cel jaki ma zostać osiągnięty, wybór środków należy do państw; zawierają termin, do którego państwa są zobowiązane podjąć odpowiednie kroki w celu realizacji ich postanowień.
- Nietrzymanie obowiązku w terminie jest naruszeniem prawa UE i może być podstawą do wszczęcia postępowania. Dyrektywy służą harmonizacji prawa państw członkowskich.

Pochodne prawo UE – najważniejsze akty prawne

- **Decyzje** - wiążące co do adresatów, do których jest kierowana (np. państwa, osoby fizyczne i prawne), nie wymaga inkorporacji, jest samodzielnym źródłem prawa. Akt ten ma charakter normatywny i indywidualny.
- **Zalecenia i opinie** - nie mają mocy wiążącej, kierowane są zarówno do państwa jak i osoby fizyczne i prawne, a nawet organów UE. Mają na celu wyrażenie stanowiska organu UE co do określonego zagadnienia lub w konkretnej sprawie. Sądy krajowe zobowiązane są do brania pod uwagę tychże aktów podczas rozwiązywania sporów. Mają więc one znaczenie pomocnicze przy interpretacji przepisów prawa obowiązującego.

Akty *sui generis*:

- **Zielone Księgi** (ang. Green Paper) są wydawanymi przez Komisję, w formie komunikatu, ich celem jest rozpoczęcie dyskusji i konsultacji na dany temat. Nie zawierają projektów konkretnych rozwiązań legislacyjnych. Konsultacje mogą zostać zakończone wydaniem Białej Księgi.
- **Białe Księgi** (ang. White Paper) wydawane przez Komisję. Zawierają propozycje konkretnych działań w danej dziedzinie. Jeżeli Biała Księga zostanie przyjęta przez Radę, staje się programem działań Wspólnot w danym obszarze kompetencji.
- **Programy** są dokumentami Rady i stanowią spis działań jakie organy europejskie podejmą w określonej dziedzinie i czasie (zazwyczaj 5 lub 10 lat).
- **Uchwały** (ang. resolution) przyjmowane przez Radę i PE. Nie są prawnie wiążące, ale mogą wpływać na działania krajów członkowskich. Uchwały PE są skierowane do Rady lub KE. Ich celem jest zwrócenie uwagi na zagadnienia istotne z punktu widzenia parlamentu.
- **Raporty** - publikowane są przez KE w celu zaprezentowania działań i osiągnięć UE w danej dziedzinie. Również Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Regionów publikują swoje raporty.

Stanowienie prawa UE

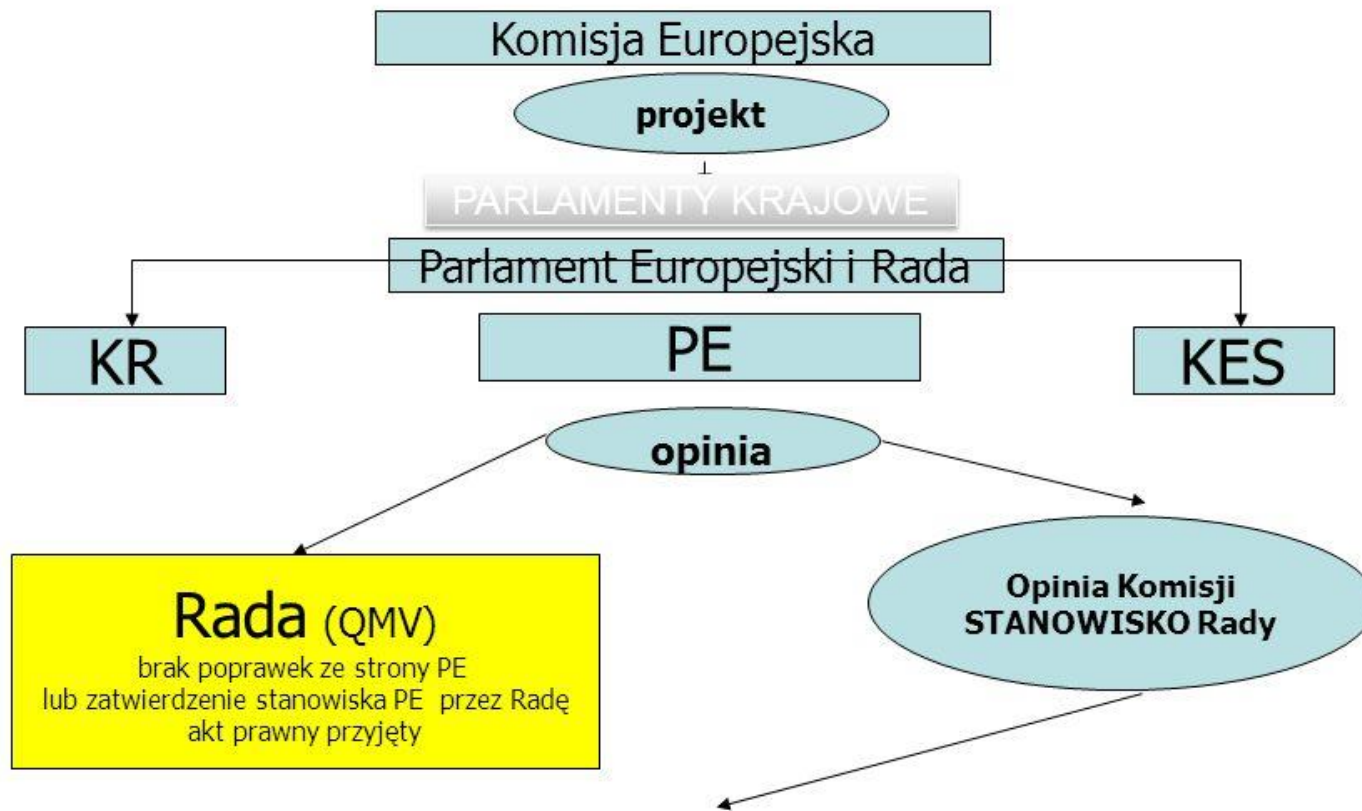
- Organy UE mogą wydawać akty prawne jedynie w granicach swoich uprawnień przyznanych im przez postanowienia Traktatów (zasada ograniczonej kompetencji).
- Istnieją dwie podstawowe procedury uchwalania aktów ustawodawczych:
- **zwykła procedura prawodawcza:** polega ona na przyjęciu aktu ustawodawczego wspólnie przez Parlament Europejski i Radę. W ramach tej procedury inicjatywa należy do Komisji Europejskiej (procedura ta jest zbliżona do dawnej procedury współdecydowania)
- **specjalna procedura prawodawcza:** akt ustawodawczy przyjmowany jest przez Parlament Europejski z udziałem Rady lub przez Radę z udziałem Parlamentu Europejskiego
- Organy nie mogą dowolnie wybierać procedury, wynika to z TUE, który określa jaki tryb jest odpowiedni dla załatwienia danej sprawy.

Procedury legislacyjne

- **zwykła procedura prawodawcza**
- (dawniej współdecydowania)
- Rada dzieli władzę legislacyjną z PE.
- Dotyczy m.in. ujednoczenia państw pod względem rynku walutowego, kultury, zdrowia publicznego, sieci komunikacyjnych, programów badawczych, statystyki czy środowiska naturalnego. imigracji, współpracy sądowej w sprawach karnych , współpracy policyjnej, niektórych przepisów z zakresu polityki handlowej czy wspólnej polityki rolnej itp..
- W tym wypadku Rada UE nie może przyjąć projektu, gdy Parlament go odrzuci. Parlament ma prawo weta, które może zablokować wejście aktu prawnego w życie.

zwykła procedura prawodawcza

ZWYKŁA PROCEDURA USTAWODAWCZA

Przygotowywanie projektów aktów prawnych UE

- Zanim Komisja zaproponuje nowe inicjatywy, ocenia ich potencjalne skutki **gospodarcze i społeczne** oraz **środowiskowe**. Przygotowuje „ocenę skutków regulacji”, w której przedstawia wady i zalety możliwych wariantów politycznych.
- Komisja przeprowadza konsultacje z zainteresowanymi stronami (organizacjami pozarządowymi, samorządami, przedstawicielami przedsiębiorstw) i ekspertami. Celem jest zapewnienie zgodności wniosków legislacyjnych z potrzebami najbardziej zainteresowanych osób oraz unikanie zbędnej biurokracji.
- Obywatele, przedsiębiorstwa i organizacje mogą uczestniczyć w procedurze konsultacji za pośrednictwem stron internetowych poświęconych konsultacjom społecznym.
- Parlamenty narodowe mogą formalnie wyrażać zastrzeżenia, jeżeli uznają, że korzystniejsze byłoby rozstrzygnięcie danej kwestii na szczeblu krajowym zamiast na szczeblu UE.

- **specjalna procedura prawodawcza:**

- akt ustawodawczy przyjmowany jest przez Parlament Europejski z udziałem Rady lub przez Radę z udziałem Parlamentu Europejskiego
- **Procedura konsultacji i procedura zgody**
- W ramach tej procedury inicjatywa może pochodzić od KE oraz „od grupy państw członkowskich, Parlamentu Europejskiego, EBC, Trybunału Sprawiedliwości lub EBI”

-

Procedury specjalne

- **Procedurę konsultacji** stosuje się we wszystkich sprawach, w których traktaty nie określają innego, szczególnego trybu podejmowania decyzji . Inicjatywa prawodawcza należy w tej procedurze do Komisji, która uprawniona jest do złożenia wniosku.
- Obszary: współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych; rewizja traktatów; dyskryminacja ze względu na płeć, rasę, religię lub przekonania polityczne; obywatelstwo UE; rolnictwo; polityka wizowa, azyłowa i imigracyjna oraz inne;

Procedura konsultacji

Wniosek Komisji skierowany do Parlamentu Europejskiego i Rady

Opinia
Komitetu Regionów

Opinia
Parlamentu Europejskiego

Opinia
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Decyzja Rady po konsultacji
Komitetu Stałych Przedstawicieli (COREPER)

- **Procedura zgody** polega na uzależnieniu przyjęcia określonych aktów prawnych od zgody PE.
- W procedurze zgody nie jest możliwe wprowadzanie poprawek, pozytywna opinia PE jest warunkiem niezbędnym dla podjęcia decyzji.
- Obszary: szczególne zadania Europejskiego Banku Centralnego; Fundusze Strukturalne i Fundusze Spójności; niektóre umowy międzynarodowe; przystąpienie nowych członków.

Procedura zgody

Wniosek Komisji skierowany do Parlamentu Europejskiego i Rady

Opinia Parlamentu Europejskiego

Przyjęcie aktu prawnego przez Radę po uzyskaniu zgody Parlamentu

Parlament odrzuca wniosek. Akt prawny nie zostaje przyjęty i nie może zostać zmieniony przez Parlament.

Zasady systemu prawnego UE

- **Zasada pierwszeństwa prawa UE wobec porządków prawnych państw członkowskich** - prawo UE jest ważniejsze od prawa wewnętrznego państw członkowskich
-
- **Zasada bezpośredniego stosowania** - prawo UE obowiązuje bezpośrednio w każdym z państw i ma bezpośrednią skuteczność wobec instytucji, podmiotów prawa, osób fizycznych każdego z państw członkowskich.

- **Zasada solidarności** - każde państwo ma działać na rzecz dobra UE i innych państw członkowskich.
- **Zasada subsydiarności** - UE podejmuje działania tylko wtedy, gdy jej regulacje są lepsze od państwowych, np.: ochrona środowiska.
- **Zasada równowagi** kompetencyjnej

Zakres kompetencji UE

- **Kompetencje wyłączne** – dziedziny, które zostały przez państwa definitywnie i nieodwracalnie przekazane UE. Państwa nie mają już uprawnienia do podejmowania działań w tych sprawach, a jeżeli to uczynią działanie takie będzie musiało być uznane za naruszenia Traktatu.
- **Kompetencje dzielone** – większość kompetencji UE, jest to możliwość podejmowanie działań przez państwa członkowskie.
- Dopiero z chwilą, gdy UE rozpocznie wykonywanie swoich uprawnień w danej dziedzinie, następuje ograniczenia kompetencji państw. Wówczas prawo krajowe musi być dostosowane do prawa UE.

Kompetencje UE

- **Kompetencje wyłączne**
  - funkcjonowanie rynku wewnętrznego • unia celna • polityka monetarna krajów, które przyjęły walutę euro • zasoby morskie i polityka rybołówstwa • wspólna polityka handlowa
- **Kompetencje dzielone**
  - wspólny rynek • polityka społeczna (w zakresie spraw wymienionych w Traktacie) • spójność ekonomiczna, społeczna i terytorialna • rolnictwo i połów ryb (wyłączając morskie zasoby) • ochrona środowiska • ochrona konsumencka • transport • sieci, drogi i połączenia transeuropejskie • energia • przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości • ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne (w zakresie spraw wymienionych w Traktacie)
- **Kompetencje wspomagające**
  - ochrona i polepszanie ludzkiego zdrowia • przemysł • kultura • turystyka • edukacja, młodzież, sport i doradztwo zawodowe • ochrona obywatelska • współpraca administracyjna

Najważniejsze orzeczenia TSUE

Orzecznictwo TSUE jako źródło prawa UE

- TSUE i Sąd odgrywają podstawową rolę w procesie stanowienia i interpretacji prawa UE. TSUE pełni funkcje organu quasi-prawodawczego
- Okres największej aktywności TSUE przypada na lata 60' i 70'.
Przyczyny: Traktaty są sztywne, a procedura ich zmian skomplikowana – orzeczenia zwiększają elastyczność prawa UE
- Przy interpretacji traktatów należy brać pod uwagę cele UE
- Rozsądne, dostosowane do okoliczności orzeczenia TSUE są konieczne na gruncie niejasnego prawa europejskiego

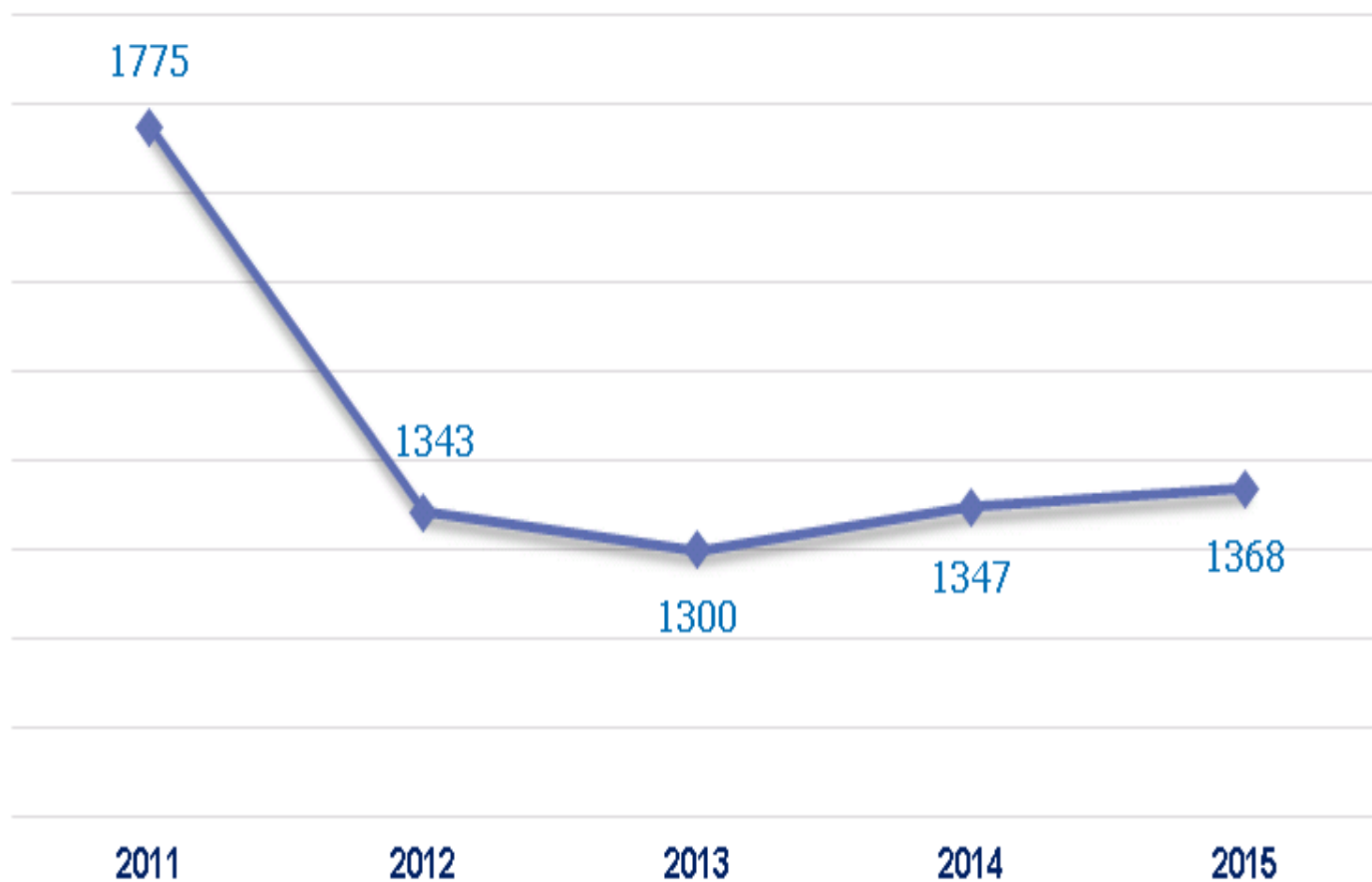
Swobodny przepływ towarów: Orzeczenie ETS w sprawie Cassis de Dijon

- Orzeczenie w sprawie Cassis de Dijon – orzeczenie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z 1979 r., zgodnie z którym ogólną zasadą jest, że towar legalnie wyprodukowany i wprowadzony do obrotu handlowego w jednym państwie UE powinien być dopuszczony na rynki pozostałych państw członkowskich.
- Sprawa dotyczyła wprowadzenia na niemiecki rynek likieru Cassis de Dijon. ETS stwierdził, iż zakazane są środki o podobnym działaniu jak ograniczenia ilościowe.
- Wymienił także wymogi imperatywne, tzn. przypadki, gdy przeszkody w swobodzie przepływu towarów będą tolerowane. Ma to miejsce, gdy państwo członkowskie w sposób uzasadniony powołuje się na:
  - skuteczność kontroli podatkowej
  - ochronę zdrowia publicznego
  - rzetelność obrotu handlowego
  - ochronę konsumentów.

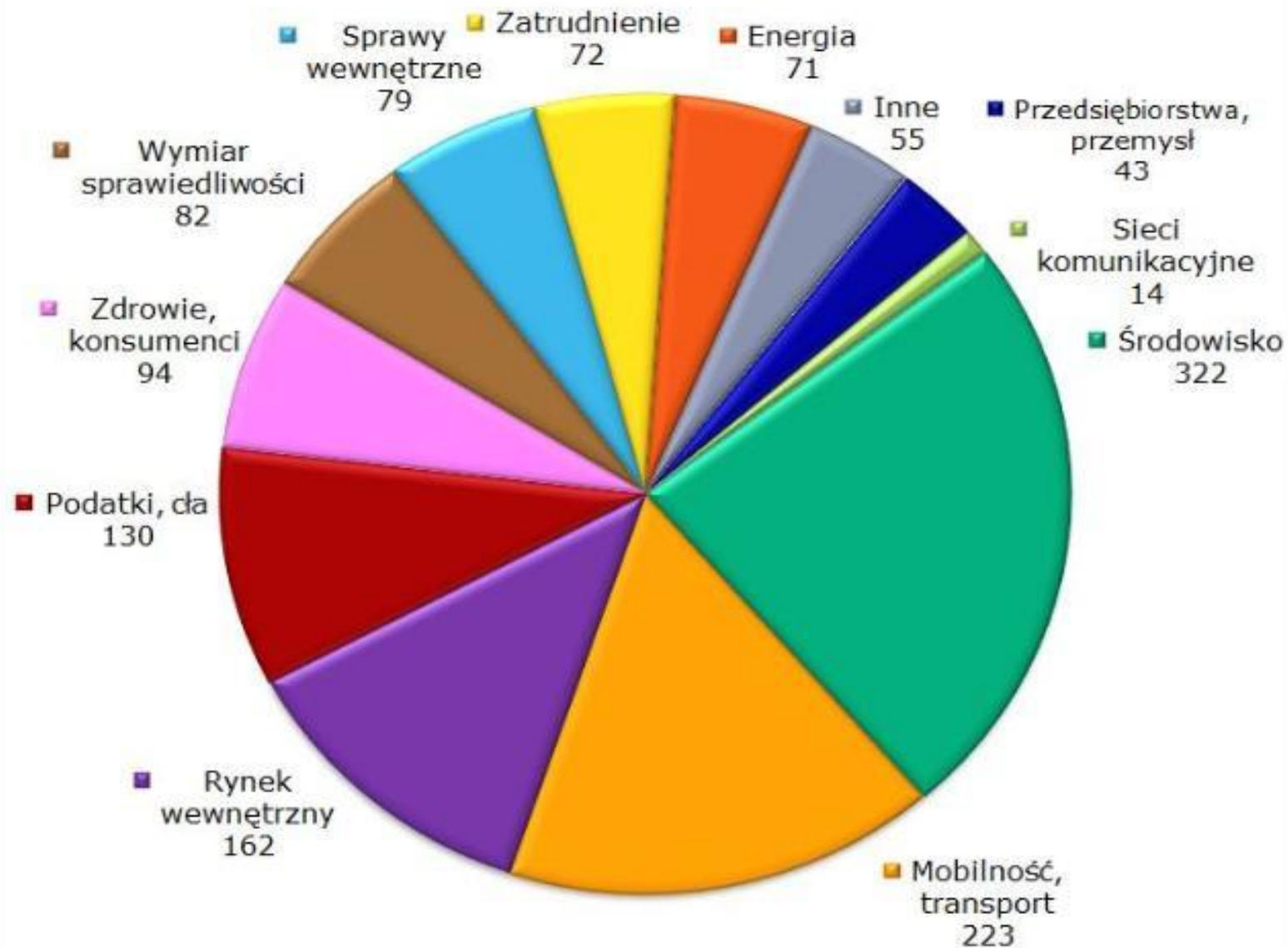

Sprawy dotyczące nieprzestrzegania prawa UE wszczęte przez Komisję Europejską

Sprawy w toku na dzień 31 grudnia (2011-2015)

Wszczęte postępowania ws. uchybienia (2014): główne dziedziny polityki

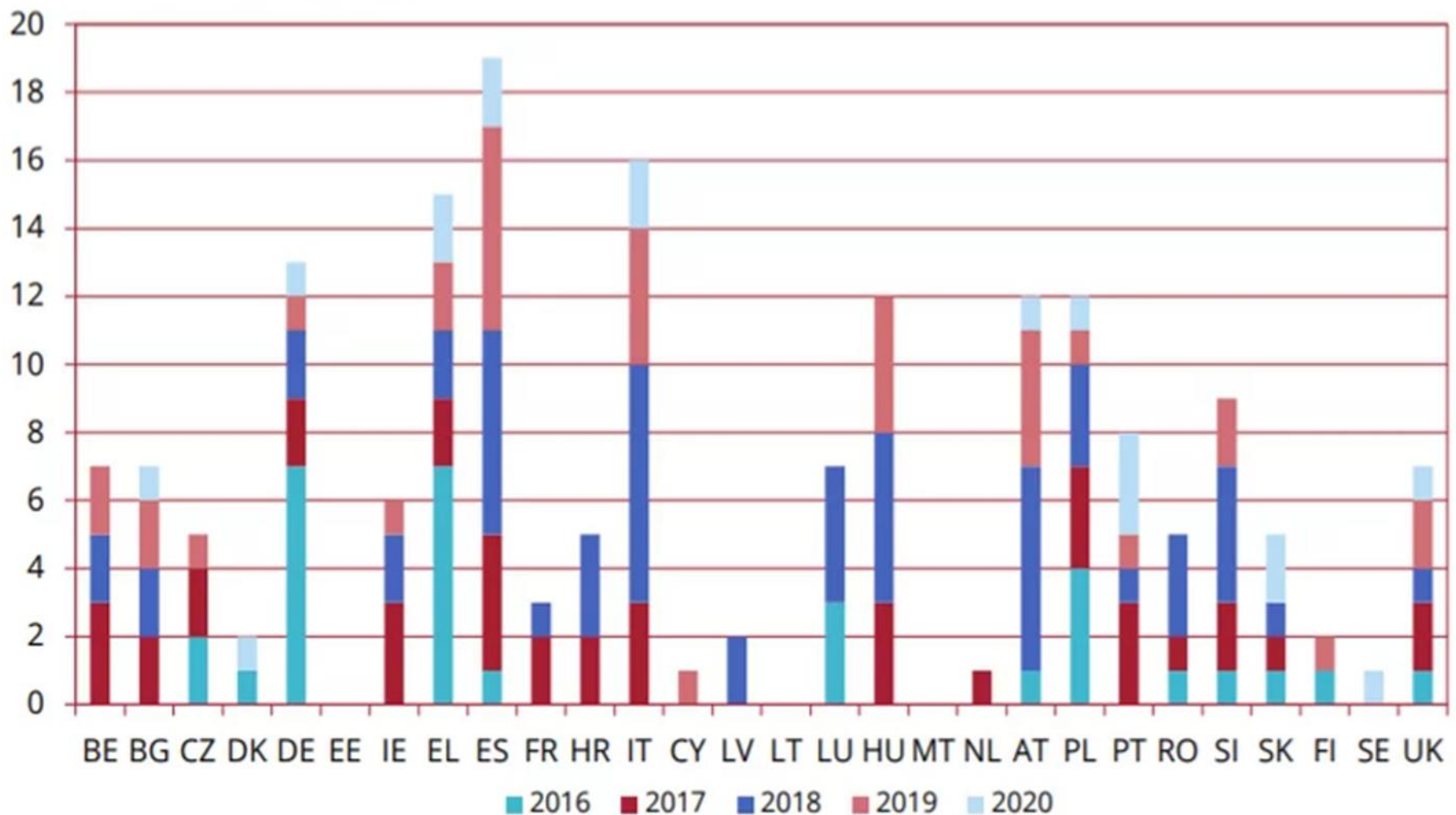

Liczba skarg do TSUE w 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Łącznie
Belgia	6	1		3	2	12
Bułgaria	2	1		2	2	7
Czechy	1	2	2	2		7
Dania	2		1			3
Niemcy	2	4	7	2	2	17
Estonia	1					1
Irlandia	3	1		3	2	9
Grecja	7	4	7	2	2	22
Hiszpania	2	3	1	4	6	16
Francja	3	1		2	1	7
Chorwacja				2	3	5
Włochy	3	1		3	7	14
Cypr	1					1
Łotwa	1				2	3
Litwa						
Luksemburg	2	2	3		4	11
Węgry	1	1		3	5	10
Malta	1	1				2
Niderlandy	1	1		1		3
Austria	2	2	1		6	11
Polska	4	2	4	3	3	16
Portugalia	5	4		3	1	13
Rumunia		3	1	1	3	8
Słowenia	1	1	1	2	4	9
Słowacja			1	1	1	3
Finlandia	2		1			3
Szwecja	1					1
Zjednoczone Królestwo	3	2	1	2	1	9
Łącznie	57	37	31	41	57	223

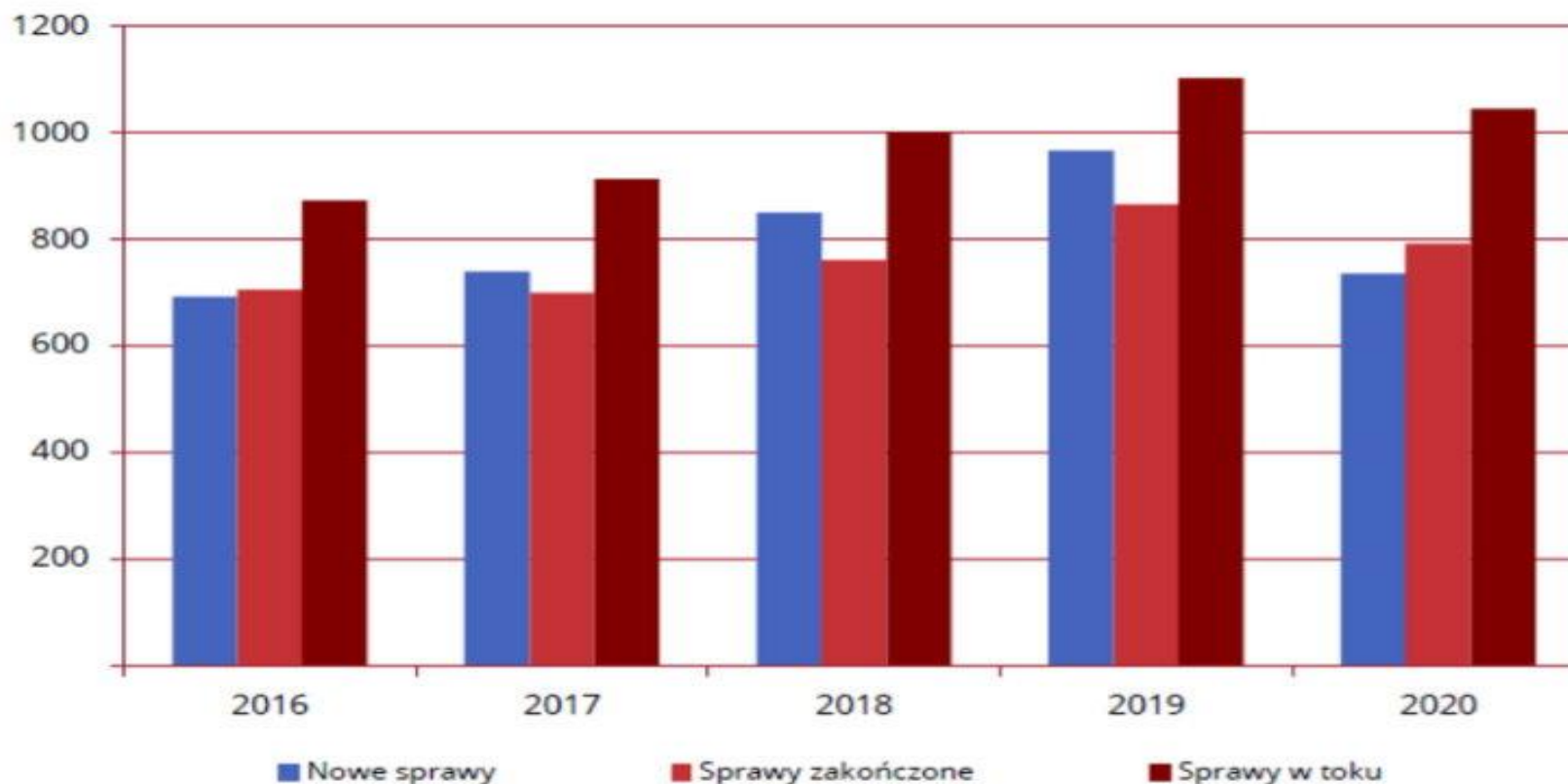
Liderzy w nieprzestrzeganiu prawa UE

VI. Nowe sprawy – skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego (2016–2020)

Sprawy wniesione do TSUE

	2016	2017	2018	2019	2020
Nowe sprawy	692	739	849	966	735
Sprawy zakończone	704	699	760	865	792
Sprawy w toku	872	912	1001	1102	1045

Najwyższe kary zapłacone przez kraje UE (lub potrącone już przez KE):

- Sprawy wciąż w toku, gdzie nie zakończono procedury i kary jeszcze mogą wzrastać:
  - 1. Polska C-204/21 R (Izba Dyscyplinarna) - 360 milionów euro
  - 2. Włochy C-653/13- 297 milionów euro
  - 3. Włochy C-196/13 - 258 milionów euro
  - 4. Włochy C-367/14 - 159 milionów euro
- Sprawy już zamknięte:
  - 1. Francja C-304/02 - 77 mln euro
  - 2. Polska C-121/21 R (sprawa Turowa) - 68,5 mln euro
  - 3. Grecja C-109/08 - 32 mln euro
- Najwyższe kary dzienne nałożone przez TSUE:
  - 1. Polska C-204/21 R (Izba Dyscyplinarna) - 1 milion euro
  - 2. Polska C-121/21 R (Turów) - 500 000 euro
  - 3. Francja C-304/02 - 317 000 euro
  - 4. Włochy C-196/13 - 235 000 euro
  - 5. Włochy C-251/17 - 165 000 euro

Skarga na Polskę do TSUE za niewdrożenie podatku wyrównawczego

- 3.10.2024 - Komisja Europejska zaskarżyła Polskę do Trybunału Sprawiedliwości UE w związku z niewdrożeniem drugiego filaru globalnej reformy podatkowej (dyrektywa Pillar II), co należało zrobić do końca 2023 r. Chodzi o wprowadzenie minimalnego podatku wyrównawczego na poziomie 15 proc. Komisja zaskarżyła też Hiszpanię, Portugalię i Cypr.
- Państwa te nie wdrożyły do prawa krajowego dyrektywy w sprawie zapewnienia globalnego minimalnego poziomu opodatkowania międzynarodowych grup przedsiębiorstw oraz dużych grup krajowych. Dyrektywa weszła w życie 1.01.2024
- Polski rząd dopiero teraz przygotował projekt ustawy o opodatkowaniu wyrównawczym jednostek składowych grup międzynarodowych i krajowych. Przepisy mają wejść z początkiem 2025 r.
- Projekt zakłada, że podatkiem wyrównawczym będą objęte grupy kapitałowe, których skonsolidowane przychody przekroczą rocznie próg ustawowy na poziomie 750 mln euro. Jeśli efektywny poziom opodatkowania danej grupy międzynarodowej, w określonej jurysdykcji, będzie niższy niż 15 proc., grupa zapłaci podatek.

Skarga KE to TSUE na 8 państw za niewdrożenie dyrektywy o sygnalistach

- Komisja Europejska skierowała w lutym 2023 do Trybunału Sprawiedliwości UE sprawy przeciwko 8 państwom Czechom, Niemcom, Estonii, Hiszpanii, Włochom, Luksemburgowi, Węgrom i Polsce w związku z brakiem transpozycji do prawa krajowego dyrektywy w sprawie ochrony sygnalistów.
- Dyrektywa zobowiązuje państwa do zapewnienia sygnalistom w sektorze publicznym i prywatnym skutecznych kanałów poufnego zgłaszania naruszeń przepisów UE i utworzenia systemu ochrony przed działaniami odwetowymi. Państwa miały transponować środki niezbędne do wykonania dyrektywy do 17 grudnia 2021 r.
- Polska miała zapłacić 7 mln euro ryczałtu oraz okresową karę w wysokości 40 tys. euro dziennie od momentu ogłoszenia wyroku.
- Dopiero nałożenie kary zmusiło Polskę do uchwalenia ustawy o sygnalistach.

Zakres zgłoszeń dokonywanych przez sygnalistów

Przepisy ochronne będą obejmować osoby zgłaszające naruszenia prawa dotyczące:

- 1 zamówień publicznych
- 2 usług, produktów i rynków finansowych
- 3 zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu
- 4 bezpieczeństwa produktów i transportu
- 5 ochrony środowiska
- 6 ochrony radiologicznej i bezpieczeństwa jądowego
- 7 bezpieczeństwa żywności i pasz
- 8 zdrowia i dobrostanu zwierząt
- 9 zdrowia publicznego
- 10 ochrony konsumentów
- 11 ochrony prywatności i danych osobowych
- 12 bezpieczeństwa sieci i systemów teleinformatycznych

Uwaga

LR ©©

Z zakresu naruszeń podlegających zgłoszeniu zostaną wyłączone zamówienia publiczne dotyczące obronności i bezpieczeństwa państwa

3 lata

pozbawienia wolności to maksymalna kara za m.in. utrudnianie dokonania zgłoszenia lub zgłoszenie informacji nieprawdziwych

Kogo dotyczą nowe przepisy

4,2 tys.

dużych pracodawców, zatrudniających powyżej 250 pracowników, będzie miało obowiązek stworzenia systemu wewnętrznego zgłaszania naruszeń, w ciągu z miesiący od wejścia w życie ustawy o sygnalistach

123 tys.

małych i mikro-przedsiębiorstw działających w sektorze finansowym również dotyczy ten obowiązek

27,2 tys.

średnich firm zatrudniających od 50 do 249 pracowników będzie musiało wdrożyć wewnętrzne kanały zgłaszania naruszeń do 17 grudnia 2023 r.

© LR

Źródło: OSR projektu ustawy

Fot. Alexander Maslennikov Shutterstock

16,7 mln osób

zatrudnionych – to osoby potencjalnie uprawnione do ochrony przewidzianej w ustawie o sygnalistach, po zgłoszeniu przez nich naruszenia prawa

20

etatowych urzędników ma rozpatrywać od kilku do kilkunastu tysięcy zgłoszeń o naruszeniach napływających do Państwowej Inspekcji Pracy

20 organów publicznych, 120 naczelnych i centralnych organów administracji rządowej i 2,8 tys. jednostek samorządu terytorialnego utworzy zewnętrzny system odbierania zgłoszeń od sygnalistów, którzy nie skorzystali z możliwości zgłoszenia nieprawidłowości swojemu pracodawcy, lub są zatrudnieni u pracodawcy zatrudniającego poniżej 50 osób, u którego nie wdrożono systemu zgłoszeń wewnętrznych

Polska złożyła skargę do TSUE na Niemcy - 2023

- W listopadzie 2023 Polska złożyła skargę do Trybunału Sprawiedliwości UE na Niemcy w związku z niedopełnieniem obowiązków wynikających z prawa Unii Europejskiej.
- Strona niemiecka od kilku lat uchyla się od odpowiedzialności w sprawie uprzątnięcia 35 tys. ton odpadów, które z Niemiec trafiły w nielegalny sposób do Polski.
- We wrześniu 2023 w Brukseli odbyło się wysłuchanie stron, w trakcie którego obie strony sporu miały możliwość przedstawienia swojego stanowiska oraz udzielenia wyjaśnień w odpowiedzi na pytania Komisji Europejskiej. W październiku Komisja Europejska przyznała Polsce rację w sporze z Niemcami.

Przykład: kary nałożone przez TSUE na Polskę za nieprzestrzeganie prawa UE

- TSUE nałożył na Polskę kary w wysokości:
- 1 mln euro dziennie za to, że nie zawiesiła stosowania przepisów odnoszących się do uprawnień Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego wobec sędziów (nieprzestrzeganie zasady praworządności). W kwietniu 2023 kara zmniejszona do 0,5 mln euro dziennie. Kara 1 mln dziennie nałożona na Polskę w jest najwyższą, jaką naliczono w historii Unii Europejskiej.
- 0,5 mln euro dziennie za niewdrożenie środków tymczasowych i niezaprzymanie wydobywania węgla brunatnego w kopalni Turów. Po porozumieniu z Czechami wstrzymano naliczanie kar. Jednak Polska nie zapłaciła kwot należnych z tytułu okresowej kary pieniężnej. Dlatego Komisja poinformowała, że potrąca tę należność ze środków przekazywanych Polsce z budżetu UE. Odzyskana w ten sposób kwota wynosi 68 mln euro za okres od 20 września 2021 r. do 3 lutego 2022 r.

Wysokość kar nałożonych przez TSUE na Polskę

- Kary za Izbę Dyscyplinarną przekroczyły 557 milionów euro, za konflikt z Czechami o Turów - ponad 68 milionów
- Razem to niemal 2 miliardy 700 milionów złotych.
- 14.03.2024 r. TSUE wydał kolejny wyrok, w którym nałożył na Polskę karę 50 tys. euro dziennie i 4 mln euro ryczałtu, za nie wdrożenie w terminie unijnej dyrektywy ustanawiającej Europejski Kodeks Łączności Elektronicznej.
- W kwietniu 2024 TSUE nałożył na Polskę 7 mln euro kary za opóźnienia we wdrożeniu dyrektywy w sprawie ochrony sygnalistów.

- Trybunał w 2021 r. zobowiązał Polskę do natychmiastowego zawieszenia stosowania przepisów dotyczących uprawnień nieuznawanej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego w sprawie m.in. uchylania immunitetów sędziowskich. Za niewykonanie postanowienia TSUE nałożył na Polskę karę miliona euro dziennie, która naliczana jest od 3 listopada 2021 r. Środki są potrącane przez Komisję Europejską z funduszy przeznaczonych dla Polski.
- W lipcu 2022 weszła w życie nowelizacja ustawy o Sądzie Najwyższym i zakończono działalność Izby Dyscyplinarnej. Powołano Izbę Odpowiedzialności Zawodowej. Jednak wg KE nowelizacja ustawy o SN nie gwarantuje niezależności sędziów.

KARY NAŁOŻONE PRZEZ TSUE DO 24.10.2023,
GODZ. 10:27:08

TURÓW

od 20 września kara wynosi już

1 727 624 276 zł

+ 500 tys. euro dziennie

IZBA DYSCYPLINARNA

od 3 listopada kara wynosi już

3 256 180 220 zł

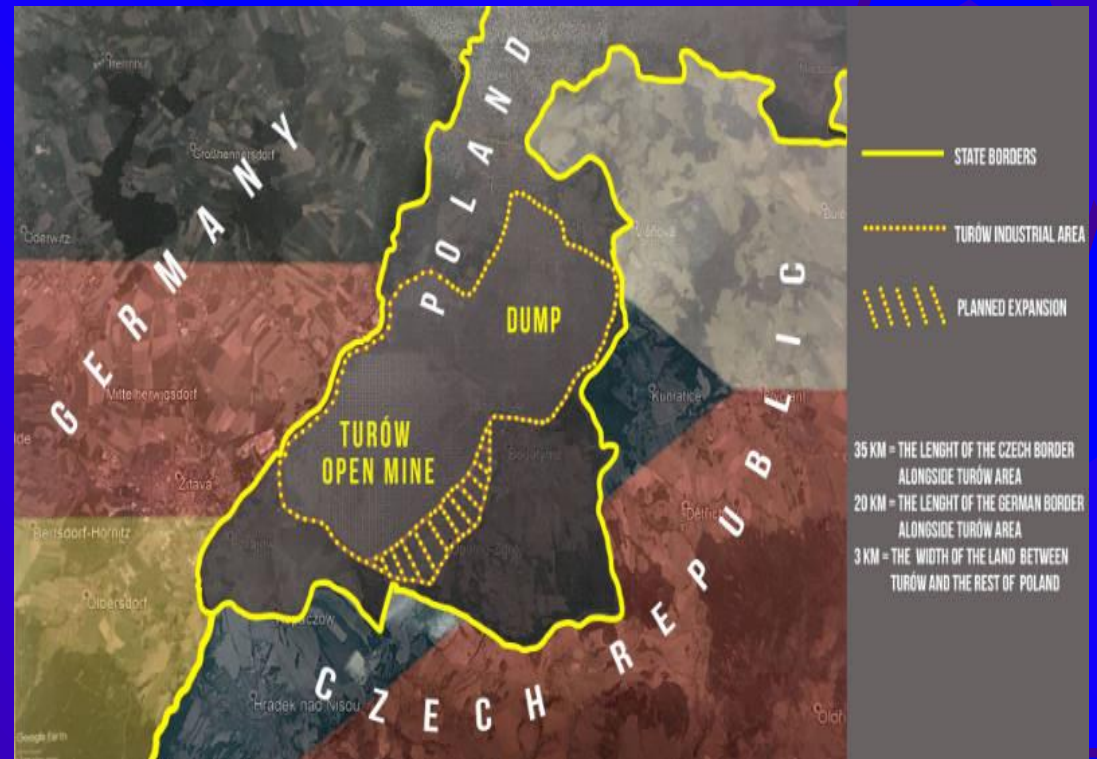
+ 1 mln euro dziennie

W SUMIE DO ZAPŁATY:

4 983 804 496 zł

Kara nałożona przez TS UE na Polskę za kopalnię Turów

- Czeski rząd wniósł bezprecedensowy pozew przeciw Polsce do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (TSUE) w sprawie nielegalnego wydobycia w kopalni Turów przez polską państwową spółkę węglową PGE, która mocno zbliża się do granic Czech.
- TSUE orzekł, że wydobycie w rozległej kopalni Turów w Polsce musi zostać wstrzymane na czas rozpatrzenia sprawy, aby zapobiec nieodwracalnym szkodom poniesionym przez środowisk
- Polska jednak odmówiła wstrzymania wydobycia przez spółkę PGE, co doprowadziło do nałożenia przez TSUE bezprecedensowej grzywny w wysokości 2,3 mln zł (500 tys. euro) dziennie od 20 września 2021 roku. Po porozumieniu z Czechami, kara została zatrzymana.

Wyrok TSUE w sprawie Google

- Wrzesień 2024 Trybunał Sprawiedliwości UE utrzymał w mocy grzywnę w wysokości 2,4 mld euro nałożoną na Google.
- W 2017 r. Komisja Europejska nałożyła na Google grzywnę w 2,4 mld euro za nadużywanie pozycji dominującej na rynkach wyszukiwania w internecie poprzez faworyzowanie jego własnej usługi porównywania produktów w stosunku do usługi jego konkurentów. Google wniósł odwołanie do Trybunału, który je oddalił i tym samym utrzymał w mocy wyrok sądu”

The Google logo is displayed in its characteristic multi-colored font (blue, red, yellow, blue, green, red) on a white rectangular background.

Wyrok TSUE w sprawie Apple

- Komisja Europejska wygrała z gigantem technologicznym Apple.
- Chodzi o 13 miliardów euro. Trybunał Sprawiedliwości uznał, że koncern skorzystał z niedozwolonej pomocy publicznej w Irlandii dzięki korzystnej interpretacji podatkowej i przyznał rację Komisji.
- Komisja nakazała w 2016 r. zwrot pieniędzy do irlandzkiego budżetu. Amerykański koncern zaskarżył tę decyzję do unijnego sądu. A ten w 2020 r. uznał rację firmy Apple i unieważnił decyzję Komisji .
- 10 września TSUE uchylił ten wyrok, stwierdzając błędy popełnione przez sąd pierwszej instancji.
- Gigant technologiczny musi zwrócić **13 miliardów euro.**

Realizacja prawa UE w Polsce: przed TSUE toczyło się w 2019 kilka postępowań wobec Polski:

- sprawa C-441/17 dotycząca wycinki drzew w Puszczy Białowieskiej,
- sprawa C-127/17, w której zarzuca się Polsce, że naruszyła unijną dyrektywę ustanawiającą maksymalne dopuszczalne wymiary i obciążenia dla niektórych pojazdów drogowych,
- sprawa C-530/16, w której zarzuca się Polsce naruszenie dyrektywy w sprawie bezpieczeństwa kolei wspólnotowych,
- sprawa C-526/16, w której zarzuca się Polsce naruszenie dyrektywy 2011/92 w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne,
- sprawa C-336/16, w której zarzuca się Polsce naruszenie dyrektywy w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy.
-

Decyzja TSUE w sprawie kredytów frankowych

- Październik 2019 - TSUE uznał, że można unieważnić całą umowę, jeśli zawarto w niej nieuczciwe klauzule. Głównym wskazaniem dla podjęcia przez sąd takiej decyzji ma być interes kredytobiorcy. TSUE wskazał jednoznacznie, że w sytuacji gdy występują "nieuczciwe warunki umowy (...) prawo Unii nie stoi na przeszkodzie unieważnieniu tych umów".
- TSUE wskazał, że polskie sądy mogą unieważniać umowy, gdy okazałoby się, że koniecznym byłoby stosowanie stopy LIBOR dla kwoty złotowej po usunięciu klauzuli indeksacyjnej.
- Orzeczenie TSUE to efekt pytań prejudycjalnych skierowanych do TSUE przez polski sąd, który rozpoznawał sprawę wytoczoną bankowi Raiffeisen przez Justynę i Kamila Dziubaków.
- Zaciągnęli oni w 2008 r. kredyt hipoteczny indeksowany do franka szwajcarskiego. Małżeństwo przekonuje, że bank w umowie zapisał niedozwoloną klauzulę indeksacyjną.

Skarga KE na Polskę do TSUE

- 10.10.2019 Komisja Europejska skierowała skargę do TSUE w sprawie powołania Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego jako nowego systemu środków dyscyplinarnych wobec sędziów w Polsce
- 3.04.2019 r. Komisja wszczęła postępowanie w sprawie uchybienia , ponieważ nowy system środków dyscyplinarnych podważa niezawisłość sędziów w Polsce i nie zapewnia gwarancji ochrony sędziów przed kontrolą polityczną, jak wymaga tego TSUE.
- Komisja wystosowała do Polski wezwanie do usunięcia uchybienia. Po analizie odpowiedzi Komisja uznała, że wątpliwości prawne nie zostały rozwiane, i podjęła kolejny krok w tej procedurze, Nowy system środków dyscyplinarnych nie zapewnia niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej,
- Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości UE - nakaz zawieszenia funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego ze względu na to, że została ona powołana przez nową Krajową Radę Sądownictwa, która jest upolityczniona

Wyrok TSUE w sprawie polskich sędziów

- Czerwiec 2019 - TSUE wydał wyrok w sprawie dotyczącej obniżenia wieku emerytalnego sędziów Sądu Najwyższego w Polsce.
- TSUE stwierdził, że polski rząd złamał prawo unijne. Komisja Europejska wniosła skargę na Polskę w tej sprawie w 2018. Władze RP wycofały się z kwestionowanych rozwiązań, jednak Komisja Europejska nie wycofała sprawy z Trybunału. Polski rząd przegrał sprawę przed TSUE.
-
- TSUE orzekł, że przepisy dotyczące obniżenia wieku przejścia w stan spoczynku sędziów Sądu Najwyższego są sprzeczne z prawem UE.
- Jest to naruszenie zasady nieusuwalności sędziów . Chodzi o ustawę z lipca 2017 roku, która ustanowiła nowe zasady dotyczące przechodzenia w stan spoczynku przez polskich sędziów. Zgodnie z nią wiek przejścia w stan spoczynku Sądu Najwyższego został obniżony do 65 lat.
- Sędziowie z TSUE zauważyli, że nowe przepisy naruszają zasadę nieusuwalności sędziów

Skarga ekologów do Komisji Europejskiej na smog

- Październik 2019 - Rybnicki Alarm Smogowy i Fundacja 360 złożyli skargę do Komisji Europejskiej na Program Czyste Powietrze, który dopuszcza dotowanie kotłów węglowych.
- Dofinansowanie zakupu i montażu kotłów na węgiel w ramach Programu Czyste Powietrze jest sprzeczne z prawem Unii Europejskiej - takiego zdania są przedstawiciele Rybnickiego Alarmu Smogowego i Fundacji 360! z Rybnika, którzy do Komisji Europejskiej złożyli skargę na naruszenie prawa Unii.

Orzeczenie ETS w sprawie czekolady: „Czekolada bez masła kakaowego to wciąż czekolada”

Orzeczenie ETS w sprawie czekolady

- W 2003 r. ETS wydał orzeczenie w sprawie nieprzestrzegania przez Hiszpanię i Włochy prawa dotyczącego swobodnego przepływu towarów na Jednolitym rynku.
- Sprawa ta dotyczy definicji czekolady w UE. Wg prawa UE producenci mogą stosować nazwę "czekolada" nawet wtedy, gdy do wyrobu dodawane są tłuszcze innych roślin niż masło kakaowe (max. do 5% masy). Hiszpania i Włochy nie zgadzały się z tą definicją i utrzymywały ograniczenia na import brytyjskiej i irlandzkiej czekolady, w której znajdują się tłuszcze inne. Dla Hiszpanów i Włochów irlandzka i brytyjska czekolada były "wyrobami czekoladopodobnymi" czy też "substytutem czekolady".
- Po wydaniu przez ETS orzeczenia, Hiszpania i Włochy muszą znieść ograniczenia w imporcie tych produktów. Orzeczenie zostało przyjęte z zadowoleniem przez producentów czekolady: Nestle i Cadbury Schweppes. Czekolada jest produktem, który powinien zawierać co najmniej 35% kakao. Natomiast "czekolada mleczna" to taka, która zawiera co najmniej 25 proc. kakao i nie mniej niż 14% mleka w proszku.

Jak tokaj, to tylko z Węgier

- Węgrzy triumfują, Włosi płaczą. ETS ostatecznie zdecydował w 2005r., że tylko Węgrzy mają prawo sprzedawać słodkie wino o nazwie "tokaj"
- Węgrzy, którzy chlubią się co najmniej 500-letnią tradycją słodkich win z regionu Tokaj, już na początku lat 90. domagali się, by UE zapewniła prawną ochronę dla ich narodowego skarbu. Na europejskim rynku były obecne inne "tokaje" - białe wina włoskie z regionu Friuli - Wenecja Julijska.

Jak tokaj, to tylko z Węgier

- Starania Węgrów zostały uwieńczone sukcesem. W 1993 r. rząd w Budapeszcie podpisał umowę ze WE, na mocy której węgierscy wytwórcy wina z regionu Tokaj otrzymali wyłączność na stosowanie nazwy. Włochom przyznano 13-letni okres przejściowy.

Gdy moment jego zakończenia zaczął się zbliżać (ostatecznie w marcu 2007 r.), Włosi podjęli ostatnią, desperacką próbę utrzymania nazwy, do której zdążyli się przyzwyczaić. Skierowali pozew do włoskiego sądu, aby ten anulował zakaz używania nazwy. Włoscy sędziowie, którzy nie byli pewni, co robić, zwrócili się z zapytaniem do ETS i dostali odpowiedź - nie ma żadnego powodu, dla którego Włosi mieliby prawo korzystać ze spornej nazwy po 2007 r.

- ETS wydał kolejne, podobne orzeczenie w sprawie sera feta. Grecy od lat walczą o to, by tylko ich sery (produkowane od 6 tys. lat) mogły używać tej nazwy.
- ETS stwierdził wstępnie, że ani Duńczycy, ani np. Polacy nie powinni mieć prawa do oznaczania swoich serków nazwą "feta". Choć wyrok jeszcze nie zapadł, polscy producenci już postanowili się do niego zastosować. Spółdzielnia "Mlekovita" - najważniejszy w kraju producent słonych serów - zmieniła nazwę swojej popularnej "Fety" na "Favitę".

Orzeczenie ETS w sprawie rządowych kredytów studenckich

- W 2005r. ETS wydał orzeczenie, w którym uznał, że Wlk.Brytania nie może dyskryminować studentów z pozostałych krajów UE, odmawiając im dostępu do rządowych kredytów studenckich.
- Do tej pory rząd WB przyznawał studentom kredyty na utrzymanie tylko wtedy, gdy byli na stałe zameldowani w Wielkiej Brytanii. Tym samym brytyjskie prawodawstwo wykluczało możliwość wzięcia takiej pożyczki przez obywatela innego kraju UE, co – zdaniem ETS – jest niezgodne z prawem UE. Teraz Brytyjczycy będą mogli odmówić takiego kredytu tylko ze względów finansowych.
- Decyzja ETS była odpowiedzią na pozew złożony w 2001 roku przez francuskiego studenta, który przekonywał, że Wielka Brytania odmówiła mu kredytu na podstawie kryteriów narodowościowych. Orzeczenie oznacza, że również polscy studenci (oraz z innych państw członkowskich) na brytyjskich uczelniach będą mieli prawo do otrzymania tego typu kredytów.

Jak szalik, to tylko oryginalny

- Nie można sprzedawać nieoryginalnych szalików, koszulki i innych pamiątek klubowych, bo to podkopuje znak towarowy, jakim jest nazwa klubu piłkarskiego - orzekł w 2002r. ETS
- Orzeczenie ETS zapadło w sprawie, jaką angielski, pierwszoligowy klub piłkarski Arsenal wytoczył Matthew Reedowi, sprzedawcy szalików i innych piłkarskich pamiątek. Reed sprzedawał akcesoria kibica od 1970 na stoisku przed londyńskim stadionem "Kanonierów". Jednak od 1989 r. robił to - zdaniem klubu - nielegalnie, bowiem w tym roku Arsenal zarejestrował swoją nazwę oraz symbol jako znaki towarowe. Produkcję i sprzedaż klubowych gadżetów powierzył licencjonowanemu spółkom. Arsenal uważał, że Reed narusza jego prawa jako właściciela marki.

Brytyjskim sądem pozew klubu oddalili. Arsenal więc złożył skargę do ETS, który orzekł, że klub ma prawo chronić swój znak towarowy.

- Sprawa - choć z pozoru dotycząca tylko klubów sportowych - ma charakter precedensowy. - Ten wyrok potwierdza, że to unijne prawo ochrony znaków towarowych i własności intelektualnej daje posiadaczom prawa wyższy poziom ochrony. Zdaniem KE, orzeczenie zostanie odnotowane przez wszystkie firmy, które inwestują w ochronę swojej marki i patenty dla swoich produktów. Pokazuje bowiem, jak bardzo unijne instytucje są w stanie chronić prawo własności. Werdykt ETS ma także znaczenie dla konsumentów, którzy będą mieli więcej pewności, że towar oznaczony jakąś marką rzeczywiście jest markowym produktem.

Sprawa Rospudy skierowana do ETS

Sprawa Rospudy skierowana do ETS

- **KE skierowała pozew przeciwko Polsce do ETS w związku z budową obwodnic Augustowa i Wasilkowa.**
- KE zaskarżyła Polskę o nieprzestrzeganie prawa UE dotyczącego ochrony środowiska (dyrektywa ptasia i siedliskowa) w związku z budową obwodnicy Augustowa w Dolinie Rospudy.
- Obok pozwu za łamanie prawa UE dotyczącego ochrony środowiska, KE skierowała do ETS wnioski o nakaz natychmiastowego wstrzymania robót przy obwodnicach. Trybunał w trybie pilnym może zakazać Polsce kontynuowania prac, zanim zapadnie jego ostateczny wyrok..

Argumenty KE: dolina rzeki Rospudy jest terenem unikatowym i żadne kompensaty (np. nasadzenia drzew) nie są w stanie naprawić szkód, jakie wywołałaby budowa obwodnicy. Dlatego najlepszym rozwiązaniem jest wyznaczenie alternatywnej trasy.

Sprawa Rospudy skierowana do ETS

- Argumenty RP: polski rząd zaprzeczał, jakoby naruszał unijne dyrektywy. Twierdzi, że proponując działania kompensacyjne wypełnił wymagania związane z unijnym programem ochrony obszarów Natura 2000. Argumentem za budową obwodnicy jest bezpieczeństwo drogowe. Rząd argumentował też, że decyzja o inwestycji zapadła przed wejściem Polski do UE, kiedy Polska nie była związana wymogami unijnych dyrektyw.

Jakie kary?

Jeśli Polska przegra z KE w ETS (wyrok może zapaść nawet w ciągu 6 miesięcy) i nie zastosuje się do jego wyroku, Komisja może wystąpić do ETS o nałożenie kary finansowej.

- Trudno dokładnie przewidzieć, jak wysoką karę Trybunał orzekłby w sprawie Rospudy. Kalkulacja wysokości opiera się na trzech kryteriach: stopniu naruszenia, czasie trwania naruszenia (za każdy okres zwłoki od orzeczenia wyroku płaci się dodatkową grzywnę) oraz konieczności zapewnienia prewencyjnego skutku sankcji w celu zapobieżenia ponownym naruszeniom. Nieoficjalnie mówi się, że KE mogłaby wnosić o przynajmniej kilkanaście milionów euro jednorazowej kary plus dodatkową grzywnę za każdy dzień zwłoki.